

PANAGIOTES AXIOTES

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ, Ν'ΕΑ ΣΕΙΡΑ

Panagiotes Axiotes
Διηγήματα, Νέα Σειρά

«Public Domain»

Axiotes P.

Διηγήματα, Νέα Σειρά / P. Axiotes — «Public Domain»,

Содержание

ΤΩ ΦΙΛΤΑΤΩ	5
Κонец ознакомительного фрагмента.	20

Panagiotis Axiotis **Διηγήματα, Νέα Σειρά**

ΤΩ ΦΙΛΤΑΤΩ

ΑΓΑΘΟΚΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Ο ΠΑΠΠΑ ΣΥΝΕΣΙΟΣ

ΝΗΣΙΩΤΙΚΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ

ΚΕΦ. Α'

ΤΟ ΔΙΧΤΥ

– Ξεμώραμα!
– Ανόητε!
– Κακούργα!
– Χαμένε! Θα φας το κεφάλι σου πάλι μ' αυτά που σοφίστηκες μαζί με τον άξιο σύντροφό σου, το Γιάννη το Σερέτη.
– Μη σε νοιάζει καθόλου, είπε εκείνος. Και πιο χαμηλά της επέταξε μια λέξι που έκαμε τη γυναίκα να τυναχτή.
– Ανόητε! εξέχασες το γραμμένο. «Λάκκον ώρυξε και ανέσκαψεν αυτόν».
– Εσύ να τρως να πίνης και να μη σε κόφτη. Έχουσι την γνώσιν οι φύλακες· ύστερα πολύ αργά εθυμήθηκες τη Γραφή.

Τη λεπτή, την χαριτωμένη αυτή ομιλία έκαναν ανάμεσό τους – ποιος ήθελε το πιστέψη ποτέ – ένας γυιός και μια μάννα, στον αυλόγυρο ενός μοναστηριού, μια πρωινή απολείτουργα. Το παράξενο δε είνε πως αυτό δεν ήταν εχθρικό πετροβόλημα, όπως λογικά θα υπόθετε καθένας· ήταν, όλο το εναντίο, ένα παιχνίδι μαλακό, αθόρυβο, όλως διόλου ακίνδυνο, σαν να έπαιζαν το τόπι τα δυο υποκείμενα. Ο ένας το εξαπολούσε, ο άλλος το έπιανε και το εγύριζε με ξεχωριστή απάθεια και μ' ένα τρόπο τόσο ήρεμο που βέβαια θα έλεγες πως χωρατεύουν, ή, ξέρω κ' εγώ, πως είνε θεατρίνοι και κάνουν δοκιμές, ή στο τέλος, πως τα λόγια εκείνα αναφέρονται σε καμιά υπόθεσι ξένη και πως τα έλεγαν ο γυιός και η μάννα για να γελούν να περνά η ώρα τους. Και ακόμα ένα πιο παράξενο πράμμα. Ο γυιός ήτανε παππός και μάλιστα γούμενος και η μάννα καλογρηά! Το εξωτερικό τους δε πολύ ευπρόσωπο. Εκείνος με καινούριο ράσο, χοντρός, προκοίλης, κόκκινος, με μεγάλα, βαθυγάλαζα, ψυχαλιστά μάτια και με καστανή, πυκνή γενειάδα. Εκείνη με άσπρο, έμορφο πρόσωπο, που έδειχνε πιο άσπρο ακόμα από το μαύρο μαντήλι που το επερίδενε και οπού άφινε να φαίνονται η άκρες μαλλιών μαύρων ακόμα, περιτυλιγμένη σ' ένα ράσο καθαρώτατο, με δερμάτινη ζώνη, δυνατά σφιγμένη. Ημερώτατοι και οι δυο. Εκείνος μάλιστα κάτι εμασσούσε και πότε πότε έρριχνε στο

πρόσωπο της μάννας του τα λεπτόλογα που αναφέραμε, για να λάβη την απόκρισι που του άξιζε. Γιατί τα δυο υποκείμενα επήραν τη στάσι αυτή, ο ένας αντίκρυ του άλλου, αυτό θα μας φανερώνεται σιγά σιγά, όσο προχωρούμε στη διήγησι.

– Τι ήθελες ν' ανεκατωθής σ' αυτή τη δουλιά, αφού ξέρεις πως η κοπέλλα είνε αρρεβωνιασμένη; αρώτησεν η μάννα το γυιό της.

– Εσύ δεν πρέπει ν' ανεκατώνεσαι στις δουλιές μου· είπεν εκείνος·

– Με τα υποκείμενα που έχεις φίλοι, τον Σερέτη και τον παππά Κρητικό, γρήγορα θα την πάθωμε πάλι, κ' εγώ εβαρέθηκα τα ταξείδια· δε μπορώ πλιο.

Εκείνος ετοιμάσθηκε ν' αποκριθή, όταν κατέβηκε από το κελλί του κ' επέρασεν από μπροστά τους ο παππά Κύριλλος, μεσόκοπος άνδρας, λεπτός με μια μέση σα λιγνής γυναίκας, με μπαλωμένο μπινίσι, ξεθωριασμένο πλιο από τα χρόνια, σφιχτά ζωσμένος με ζώνη δερμάτινη και με παπούτζια συρτά. Εκαλημέρισε το γούμενο και τη μάννα του και 'τράβηξε κατά την οξόπορτα.

– Για πού, αν θέλη ο Θεός, πάτερ Κύριλλε; αρώτησεν ο 'γούμενος.

– Πάω κομμάτι στου Γιώργη, αποκρίθηκεν ο παππός με μια φωνούλα, σαν μικρού παιδιού.

– Στο καλό, είπε δυνατά ο 'γούμενος και χαμηλά, επρόσθεσε.

– Είν' ένας χάχας ο κακόμοιρος!

Την ίδια στιγμή εφάνηκε ο παππά Νεκτάριος, μεγαλόσωμος γέρος, λίγο χοντρός, με ιλαρό, ευχάριστο πρόσωπο και με περπάτημα βαρύ, παρακυλιστό σαν του κύκνου. Εφορούσε ράσο παλιό, πού και πού λαδωμένο και παπούτζια χονδρά, με καρφιά στους πάτους και ανοιχτά που εφαινότανε η χοντρές, μάλλινές του κάλτζες. Εκρατούσε, απλωμένο στα δυο του χέρια, μαντήλι ριγωτό, με χρώμα γαλάζιο βαθύ, λεκιασμένο εδώ κ' εκεί από τον ταμπάκο, που ο παππά Νεκτάριος έκανε συχνή χρήσι, αν κρίνουμε από της άκρες των ρουθουνιών του, μαυρισμένων από τα σπυριά της καστανόμαυρης φταρμικής σκόνης, που τόσο αρέσει εις πολλούς γέρους. Είχε χρηματίση προ χρόνια 'γούμενος και τον εσεβόντανε όλοι για την αρετή του. Σαν αντίκρυσεν τον 'γούμενο και τη μάννα του, εμουρμούρισε κάτι σαν χαιρετισμό με την τρεμουλιαστή γλυκειά φωνή του και επροχώσησε προς την αυλόθυρα. Ο παππά Συνέσιος τον εχαιρέτισε με βαθειά υπόκλισι και σαν απομακρύνθηκε, είπε!

– Άλλη κουτομαρία ετούτος πάλι.

– Χαμένο κορμί! είπε για εικοστή φορά η μάννα του κ' ευθύς εσηκώθη κ' ανέβηκε στο 'γουμενειό.

Ο παππά Συνέσιος έμεινε κάμποσα λεπτά στην ίδια θέσι, έπειτα εφώναξε τον μικρό Αμβρόσιο, καλογεράκι δόκιμο.

– Άκουσε, Αμβρόσιε, του είπε· ευθύς που φανή ο Σερέτης, να του πης να έρθη να με βρη στ' αλώνια.

– Καλά, πάτερ ηγούμενε, είπε το παιδί.

Και ο παππά Συνέσιος εσηκώθηκε και αργοπατώντας, ευγήκε από την αυλόθυρα κ' ετράβηξε κατά τ' αλώνια.

Ως τόσο ο παππά Κύριλλος ευρήκε τον Γιώργη τον μπακαλοκαφετζή, χοντρό και στιβαρό άνδρα, νέο ακόμα, στον αυλόγυρο του μαγαζιού του, να τραβά τον ναργιλέ του, ενώ η γυναίκα του ελατρευότανε μέσα. Το αγόρι του, παιδί ως δέκα χρονώ, με τα μούτρα και τα χέρια πασσαλειμμένα από το υγρό μιας μεγάλης φέτας καρπουζιού που εκρατούσε κ' έτρωγε, έπαιζε τον κυνηγητό με την αδελφή του, κοριτζάκι αδύνατο, μικρότερο απ' αυτό, ενώ το σκυλλί του σπιτιού, μαύρο, σγουρόμαλλο, κοντοπόδικο, ωρμούσε κ' εδάγκανε, παίζοντας, πότε την άκρη του φουστανιού της μικρής, πότε τα παπούτζια του αγοριού με χαρμόσυνα γαυγίσματα. Ο παππά Κύριλλος εκάθησε σ' ένα σκαμνί κοντά στον νοικοκύρη, είπε να του φέρουν καφέ και άρχησαν μαζί την κουβέντα. Σε λιγάκι ήλθε κ' εκάθησε κοντά τους ο παππά

Φίλιππος, νέος άνθρωπος, ξανθός, με ήμερο, ασθενικό πρόσωπο και μάτια που έδειχναν πολλή εξυπνάδα.

– Υποφερόντως δεν έχει αυτός ο άνθρωπος, έλεγε ο παππά Κύριλλος. Εκαθότανε με τη μάννα του στην πεζούλα από κάτω από το κελί μου και τάλεγε πάλι· τι αδιαντροπιά!

– Από ντροπή δα ας πη κι' άλλος, είπεν ο παππά Φίλιππος.

– Και πας είνε μόνο τα λόγια, εκείνα που κάνει τι σου λένε; είπεν ο Γιώργης.

– Ας όψουνται που μας τον φέρανε πάλι στο κεφάλι μας· είπεν ο παππά Φίλιππος.

– Είναι κι' ο Δεσπότης που τονε θέλει, είπεν ο παππά Κύριλλος· τέσσερα μολάρια φορτωμένα τις προάλλες για την πανιερότητά του· και τρώτε καλόγεροι και παππάδες φασούλια νερόβραστα. Και επρόσθεσε σαν από μέσα του.

– Και να συλλογιστή κανείς πως αυτός ο άνθρωπος αγαπά τόσο τη μάννα του, ενώ βρίζεται κάθε μέρα μαζί της!

– Να σας πω, φταίτε σεις ούλοι! είπεν ο Γιώργης ο μπακάλης. Βλέπετε τον Άνθιμο; Να χαρακτήρας! Μήτε να τονε βλέπη δε θέλει.

– Αλήθεια, είπεν ο παππά Φίλιππος. Εκείνος έχει θέλησι μα τι να σου κάμη μονάχος του; ήπρεπε να φύγωμε όλοι μας.

– Τι λες τώρα; είπεν ο παππά Κύριλλος· μπορούμε να φύγωμε μεις; Ο Άνθιμος είνε μόνο καλόγερος.

– Ετοιμάζεται πάλι αναφορά στο Δεσπότη, είπεν ο παππά Φίλιππος, μα δε βαρυνέσαι· τίποτα δε θα βγη πάλι. Κάνει αυτός ό,τι θέλει κ' έννοια σου.

– Ναι μα τώρα είμαι περίεργος να διώ πώς θα τα ξεμπερδέψη με την ιστορία της κουμπάρας του της Φλουρούς της κόρης του γέρο-Μαρούπα, που θέλει και καλά να της δώκη τον Κυριάκο τον Κοβάκα που είνε αρρεβωνιασμένος τόσον καιρό τώρα με την Αννέζα του Κοντοπάνη. Προχτές τον είχε κλεισμένο στο 'γουμενιό και τον εμέθυσε.

– Αδύνατος άνθρωπος αυτός ο Κυριάκος, είπεν ο παππά Κύριλλος και είνε φόβος μήπως τον καταφέρει και τονε στεφανώσει γιατί έχει και βοηθούς σαν κι' αυτόν.

– Ναι, έχει τον παππά Κρητικό, τον κατεργάρη και τον Γιάννη τον Σερέτη τον συγγενή του γαμπρού, είπεν ο Γιώργης.

– Θαρρώ όμως πως δε θα τα καταφέρη, είπεν ο παππά Φίλιππος. Ο πατέρας της Αννέζας είνε τόσο εξαγριωμένος, που αν ο 'γούμενος δεν αφήκη ήσυχο τον γαμπρό, θα κάμη μεγάλα πράγματα. Έχει φίλο και το Δήμαρχο και θα λάβη τα μέτρα του, δε θ' αφήκη να του πάρουνε τον Κεριάκο.

Τη στιγμή εκείνη εφάνηκε ο 'γούμενος και η ομιλίες επαύσανε. Εκείνος όμως, αφού έρριξε μια ματιά στον αυλόγυρο του μπακάλικου, ετράβηξε κατά το πλησιέστερο αλώνι, εσύναξε τα ράσα του κ' εκάθησε στην ομαλότερη πέτρα του αλονόγυρου. Παρέκει ήταν τρία τέσσερα χωριανόπαιδα· ο 'γούμενος τα φώναξε, τους έδωκε μερικά στραγάλια που είχε στην τσέπη του και τάβαλε να παλέψουν, για να γελάση. Σ' ένα μέρος του αλωνιού ήταν ένας μεγάλος σωρός φασουλόφυλλα· εκεί απάνω ερρίχτηκαν τα παιδιά με φωνές και γέλοια, σπρώχνοντα το ένα τ' άλλο, όταν ένας χοίρος ασπρόμαυρος, με μεγάλη αγκαθωτή χαιτή, χωμένος στο σωρό μέσα, επετάχτηκε τρομαγμένος και με τη χαιτή, τα ρουθούνια και τα μάτια γεμάτα φύλλα, επήρε δρόμο με υπόκωφ' απορθουνίσματα σπέρνοντας μεγάλο τρόμο σε πέντ' έξη όρνιθες που με ανοιχτά τα φτερά και κακαρίζοντας, έτρεχαν σαν δαιμονισμένες, ενώ ένας μεγάλος πετεινός χρυσολαίμης, μακροπόδαρος, με το λαιμό τεντωμένο έδειχνε το θυμό του με την πιο δυνατή του φωνή, υποχωρώντας βήμα βήμα, με αξιοπρέπεια, σαν νάθελε να δείξη πως δεν πολυφοβάται το τετράποδο.

Στο παιχνίδι των παιδιών επήρε μέρος και ο 'γούμενος· έδινε σπρωξιές στα παιδιά και τα ρίχνε στο σωρό απάνω, τα εβουτούσε μέσα, κ' εξακαρδιζότανε στα γέλοια. Σε λιγάκι εφώναξε το πιο τολμηρό παιδί.

– Δημήτρη του λέει· πάρε αυτή τη δεκάρα και την Κεριακή που θάρθω στο σχολείο με τον επιθεωρητή, εκεί που θα μιλούμε 'μεις, εσύ να έχης ένα κομμάτι παληόπανο να το κολλήσης από πίσω στο σουρτούκο του δασκάλου άκουσε;

Το παιδί εχαμογέλασε.

– Και σα με μαντατέψουνε; είπε.

– Ποιος θα το κάμη που τονε σκοτώνω; Να κάμης καθώς σου λέω και θα σου δώκω κι' άλλη μια δεκάρα.

Ο Δημήτρης υποσχέθη κ' έτρεξε να βρη τ' άλλα παιδιά, που εφεύγανε με φωνές. Ο παππά Συνέσιος έμεινε στο ίδιο μέρος και πότε ποτ' εγύριζε πίσω του κ' έβλεπε.

Αντίκρου του τ' αμπέλια, νωποτρύγητα, και στ' αριστερά του τα γελαστά περιβόλια, γεμάτα ωμορφιά και χάρι, εξετύλγαν, σε μεγάλη έκτασι, καταπράσινα χαλιά, περιφραγμένα από τοίχους ξεροτρόχαλους και μόνο πως τον γλυκύτατο, αμίμητο χρωματισμό, πού και πού, θαρρείς, εκηλίδωνε, θερισμένο ή χέρσο χωράφι, γεμάτο αγκάθια και ξερόχορτα, σαν που αμαυρώνουν, εδώ και εκεί, σταχτόμαυρα συννεφάκια, του καθάριου ουρανού το καταγάλαζο χρώμα. Δεξιά μεριά, κατά τη δύσι, της Κουκουλούς ο Γκρεμνός, αιωνόβιος γρανίτης, τεράστιος, γέρω γίγαντας επιβλητικός με τη στρογγυλή, σαν κρανίο ανθρώπινο, τη φαλακρή κεφαλή του, που ποιός ξέρει πόσους κατακλυσμούς και πόσ' αστροπελέκια επεριφρόνησε και οπού δείχνει, θαρρείς με υπερηφάνεια, σχισμάδες και χάσματα εις τα πολύπαθα πλευρά του σαν της πληγές του της τιμημένες πολεμιστής ακατάβλητος.

Αλλ' αυτές η εικόνες δεν έκαναν αίσθησι στον παππά Συνέσιον. Εγύριζε πίσω του και έβλεπε ανυπόμονα, ωσάν κάποιον να επερίμενε. Και αλήθεια, ύστερ' από κάμποση ώρα εφάνηκε ο Γιάννης ο Σερέτης οπού και ήλθε και εκάθησε κοντά στο γούμενο.

Το υποκείμενον αυτό είνε αξιοπερίεργος τύπος, παράξενος και πρέπει να τον περιγράψωμε για να δώσωμε μια κάποια ιδέα στον αναγνώστη. Εξηνταπεντάρης, ψηλός, λιγνός, λιγυστός, με μουστάκι ξανθόασπρο, κομμένο στις άκρες, χωρίς γένεια, με βράκα συμμαζεμένη που κατέβαινε ως το γόνατο και αφήνε γυμνές της λιπόσαρκες κνήμες του, ζωσμένος σφιχτά με ζώνη μάλλινη, σχεδόν πάντα ξεμανίκωτος και στην κεφαλή μ' ένα φέσι μεγάλο, τσακισμένο πίσω με μακρυά φούντα και δεμένο με μαντήλι χρωματιστό, κεντημένο γύρω γύρω με μπιμπίλες σαν γυναίκα. Αναθρεμμένος από παιδί με γυναίκες, επήρε τους τρόπους των όλους ώστε που απογυναικώθηκε καθ' ολοκληρία· ομιλία, περπάτημα, χειρονομία, όλα ήταν γυναίκεια.

Η γυναίκαϊς προ πολλού είχανε πάψη να τον φοβούνται· τον ήξευραν – προ χρόνια τώρα – ως τελείως νεκρωμένο. Έργο είχε να σαβανώνη, να στρώνη νυφικά κρεββάτια και να υπηρετή στις εκκλησίαϊς. Ζωηρός, αστείος, εύθυμος πάντα, κουσεγιάρης σαν γυναίκα πρόστυχη, ανακατονότανε σε κάτι μικρορραδιουργίες, έφτιανε κι' εχαλούσε παντρειές κατά την περίστασι. Λίγα χρόνια προτήτερα είχε δυνατό αντίζηλο τον λεγόμενο χονδρό Σερέτη. Γυναικωτός κι' εκείνος, είχε το ίδιο επάγγελμα· ήταν όμως αξιοπρεπής· ραδιουργίες και κουσέγια δεν ήξερε και γι' αυτό τον είχαν τα καλλίτερα σπίτια. Και επολεμούσαν ο μεγάλος και ο μικρός Σερέτης· αυτός όμως δεν τα έβγαζε πέρα και τον εκδικούτανε με ρίμες σατυρικές που της έφτιανε πρόχειρα και της εφώναζε στο δρόμο μέσα. Είναι γνωστοί και σήμερα μερικοί στίχοι του εις βάρος του εχθρού του· του έλεγε:

«Φορεί βρακιά ως Κάζακος, φαρδιά υπέρ σακκία, «που κρύφτουν λέρες χίλιες δυο και περισσή κακία, «Νυμφοστόλος, νεκροστόλος και κατεργαριά και δόλος».

Μετά τον θάνατο όμως του μεγάλου, ησύχασεν ο μικρός, γιατί είχε το στάδιο ελεύθερο.

Ήταν φίλος του παππά Συνέσιου, ο οποίος είχε τώρα την ανάγκη του για τον γάμο που εμελετούσε να κάμη. Γι' αυτό συχνά κατέβαινε στη χώρα, που κατοικούσε ο Σερέτης και αυτός

πάλι συχνά ερχότανε στο Μοναστήρι για την ίδια δουλειά. Και τώρα γι' αυτό βρίσκεται απάνω να συνεννοηθή με τον 'γούμενο για ύστερη φορά.

– Ήσκασα να σε περιμένω, του είπεν αυτός, άμα επλησίασε.

– Κ' εγώ ήσκασα να καταφέρω τον Κεριάκο, είπεν ο Σερέτης· θαρρείς πως είν' εύκολα πράγματα, γούμενε; Θέλει να σ' ευκαριστήση μα και φοβάται το γέρω Κοντοπάνη.

– Εσύ να τονε φέρης στου Μαρούπα, καθώς εμείναμε σύμφωνοι και τ' άλλα είν' edική μου δουλειά.

Αμέ ο παππάς ο Κρητικός;

– Σύμφωνος· το δίχτυ έννοια σου είνε καλά βαλμένο, είπεν ο 'γούμενος και δε μπορεί παρέ να πιαστή.

– Και πρέπει να πιαστή, είπεν ο Σερέτης· εγώ θα τονε φέρω ο ίδιος εις του Μαρούπα τα χοιροσφάγια και ύστερα ας πάη ο Κοντοπάνης να τονε κυνηγά.

– Πάμε τώρα μέσα, είπεν ο 'γούμενος, να βοηθήσης τον Δημήτρη εις το τρίψιμο των καντηλιών και ύστερ' ανεβαίνεις και τρώμε.

Από την αυλή του μπακάλικου έβλεπαν τα δυο υποκείμενα οι παππάδες με τον Γιώργη κ' έλεγαν ανάμεσό τους – πολλά.

– Υποκείμενο αλήθεια! Είπεν ο παππά Κύριλλος.

– Μα τι γυρεύεις από άθρεπο που, μαζί με τη μάννα του, εστάθηκεν αιτία να χαθή ο καϊμένος ο πατέρας του, ο καλός άθρεπος και ο λαμπρός εκείνος ναύτης.

– Αλήθεια, είπεν ο παππά Κύριλλος, ήκουσα κ' εγώ αυτή την ιστορία του ναύτη, μα μόνο άκρες μέσες.

Τη στιγμή εκείνη η γυναίκα του μπακάλη τον εφώναξε μέσα.

– Εγώ την ξέρω με το νι και με το σι, είπεν ο Γιώργης, από τον μπάριμπα μου το γέρω Ζέπω· σου τήγε λέω άλλη φορά.

Κι' εμπήκε στο μαγαζί του.

Ο παππά Συνέσιος, ως τόσο, αφού εγευμάτισε με τον φίλο του τον Σερέτη, του έδωσε και άλλες οδηγίες, της υστερινές, για τη δουλιά που εμελετούσαν και του εσύστησε αυστηρά να προσέξη, το δίχτυ που έπλεκαν να είναι και στερεό και τεχνικό, για να μην ήθελ' εύρη το ψάρι κανένα μέρος αδύνατο ή καμμιά τρύπα μεγαλείτερη και τους φύγη. Ήθελε να νικήση και τον Κοντοπάνη και τον Δήμαρχο που τούκανε τον εχθρό. Ζήτημα, βλέπετε, φιλοτιμίας! Ύστερ' απ' αυτά, απόλυσε τον Σερέτη και έμεινε μονάχος. Είπε στον υποταχτικό του, το μικρό Αμβρόσιο, Ξανθόμαλλο, παχουλό και αφράτο παιδί, πως θα κοιμηθή και να μην τονε ταραξή κανένας και μόνο σαν έλθη το Βαγγελάκι, ο γυιός του Μανάρα του χωρικού να τον ξυπνήση χωρίς άλλο. Ο Μανάρας ήταν από τοις πλούσιοι χωρικοί· πολύ έξυπνος και πολύ άξιος άνθρωπος, εφημηζότανε και για πολύ τολμηρός λαθρέμπορος. Ο παππάς Συνέσιος εβυθίσθηκε σε ύπνο βαθύ και μόνο αργά πλιο, απόσπερνα, ήλθε το Βαγγελάκι κ' εμπήκε στην κάμαρά του, όπου έμεινε πολλή ώρα. Τι είπανε, κανείς δεν μπορούσε να μάθη· γιατί το χωριανόπαιδο, δασκαλεμμένο από τον πατέρα του, που το είχε το δεξί του χέρι, δεν έλεγε ποτέ τίποτα. Η διδασκαλίες του πατέρα του και του παππά Συνεσίου δεν επήγαιναν του κάκου.

Σαν εβράδειασε, επήραν οι καλόγεροι το Ξερόφαγό τους, το καρβελάκι το μαύρο και τα νερόβραστα φασόλια και ετραβήχθηκε καθένας 'ς την τρύπα του. Γιατί στ' αλήθεια, τα κελλιά εκείνα, σκοτεινά και την ημέρα και μόνο με μια χαμηλή πορτούλα, έμοιαζαν με τρύπες, σαν φυλακές κατάδικων. Οι παππάδες επήγαν λίγο στου μπακάλη και εκεί έμαθαν πως κάτι μελετά τη νύχτα ο 'γούμενος, γιατί ο Γιώργης είδε το Βαγγελάκι, που εγνώριζε, και από άλλη φορά, γιατί έρχεται. Δεν ετολμούσε όμως κανείς να πη τίποτα.

– Ας κάμη καλά ο αλιτήριος, τι μας μέλει; Είπαν οι παππάδες ανάμεσό τους κ' εγύρισαν γρήγορα, σύμφωνα με τον κανονισμό κ' εξάρωσαν και αυτοί στα κελλιά τους, και εις της εννιά ώρες όλο το Μοναστήρι ήτανε βυθισμένο σε βαθύτατο ύπνο. Τίποτα δεν άκουες παρά το

φύσημα του αγέρα, που είχε πάρη δυνατά λίγο προτήτερα και τον μονότονο και μελαγχολικό τριγμό των παλιών παραθυριών του ηγουμενιού.

Ο παππά Συνέσιος αγρυπνούσε μονάχος. Η μάννα του είχε τραβηχτή στην κάμαρά της, το δε καλογεράκι, αφού τον υπηρέτησε στο τραπέζι, επήγε κι' αυτό να κοιμηθή κατά διαταγή του. Για να μην του αποφαίνεται η ώρα επήρε ένα μάτσο κλειδιά κ' εκάθησε κοντά στο παράθυρο για ν' ακούη καλλίτερα κάθε εξωτερικό κρότο. Τα κλειδιά ήτανε διάφορα, μικρά και μεγάλα και άρχισε να τα διαλέγη και σε καθένα να χαράζη, μ' ένα σουγιά, κάτι σημάδια δικά του. Ήταν αυτά καθώς έλεγαν, αντικλείδια, για ν' ανοίγη τα κελλιά και της κασσέλες των καλογήρων που υποπτευότανε, θα εργάσθηκε ως μια ώρα, όταν από την κάμαρα, που ήταν στο βάθος, ακούσθηκε αδύνατο περιπάτημα και σε λιγάκι ανοίχθηκε η πόρτα και στο κατώφλιο εφάνηκε η μάννα του 'γούμενου, κάτασπρη μέσα στο μαύρο της ράσο. Εθύμωσε ο 'γούμενος.

- Ποιος σ' επείραξε πάλι κ' εσηκώθηκες νύχτα, σαν κουκουβάγια; είπε με θυμό!
- Τι μελετάς πάλι, αλιτήριε; αρώτησεν εκείνη, χωρίς ν' αποκριθή.
- Δεν είνε δουλιά σου· μη με κολάζεις.
- Χαμένο κορμί! είπεν εκείνη· θα σε διώξουνε πάλι σαν κατάδικο!
- Άμε να κοιμηθής, γρηά στρίγγλα!
- Αδιόρθωτε, χοίρο! θα φας το κεφάλι σου.
- Φύγε, σου λέω κ' εγώ ξέρω τι κάνω.
- Να ξεραθής, ανόητε!
- Κακούργα!
- Χοίρο!

Ο παππά Συνέσιος εσηκώθηκε ανυπόμονος και η μάννα του ετραβήχθηκε.

Επεριπάτησε ταραγμένος στην κάμαρα για κάμποση ώρα, έπειτα κοντά τα μεσάνυχτα, ετυλίχτηκε σ' ένα χονδρό σάλι, άνοιξε την πόρτα του ηγουμενιού και κατέβηκε κάτω. Εκύτταξε γύρω του – σιωπή μεγάλη και μόνο ο άνεμος εφυσούσε με μανία και το παλαιό σκοινί του μικρού καμπαναριού της εκκλησιάς εσφύριζε λυπητερά· φως πουθενά κανένα και μόνο μυριάδες άστρα, διαμαντόπετρες υπέρλαμπρες, ετρεμόσβυναν στο στερέωμα. Ο 'γούμενος, αφού πήρε γύρω την αυλή κ' εξέτασε όλα τα κελλιά απάνω και κάτω, για να ιδή μην αγρυπνούσε κανένας, πήγε κ' εκάθησε στην πεζούλα της καμάρας, κοντά στην οξώπορτα. Εκεί επερίμεινε, τυλιγμένος σφιχτά στο σάλι του, γιατί ο αγέρας ήτανε ψυχρός. Επερίμενε επερίμενε και κάτι εμουρμούριζε πότε πότε από ανυπομονησία. Τέλος θα ήταν μια μισή μετά τα μεσάνυχτα, οπού ακούστηκαν απ' όξω ποδοβολητά και απορθουνίσματα ζώων, Ο παππά Συνέσιος εσηκώθηκε κ' επλησίασε την πόρτα. Σε λιγάκι εχτύπησαν ελαφρά και ο 'γούμενος εύγαλε τον ξύλινο μοχλό της σιδερόφρακτης πόρτας, η οποία έτριξε δυνατά στα σκουριασμένα μάσκουλά της και ανοίχτηκε διάπλατη. Και έσκυψε κάμποσο για να μπη μέσα ένας χωρικός, σαραντάρης άνδρας, ψηλός, πλατύστηθος, στιβαρός, ο γνωστός Μανάρας, λαθρέμπορος, φημισμένος για την αφοβία και για την τέχνη του να γελά την εξουσία. Είχε μαζή του έναν βοηθό και το παιδί του, το Βαγγελάκι.

- Πολύ αργήσατε, είπεν ο γούμενος.
- Δε λες πως ήρθαμε! είπεν ο χωρικός.
- Πώς μαθές; αρώτησεν ο γούμενος.
- Ένας στρατιώτης είχεν υποψίες· θαρρείς πως δεν είνε και καταδότες; ως που να τονε πλανέσω, εγώ ξέρω τι τράβηξα!

- Οι μασκαράδες! είπεν ο 'γούμενος. Γρήγορα τώρα να ξεφορτώσουμε.

Πέντ' έξη μουλάρια φορτωμένα ζάχαρες και πετρέλαιο εστέκουνταν όξω. Οι χωρικοί άρχισαν το ξεφόρτωμα και με τη βοήθεια του γούμενου σε μισή ώρα έβαλαν τηνπραμμάτεια στο μαγαζί της Μονής, που ήταν έτοιμο από νωρίς και, αφού ο Μανάρας είπεν ό,τι είχε να πη του γούμενου, εκάθησαν στα ζώα κ' έφυγαν. Ο 'γούμενος έκλεισε την πόρτα την εσφάλισε

με τον ξύλινο μοχλό, έπειτ' ανέβηκε στο 'γουμενιό, άναψ' ένα φαναράκι κ' επήγε ίσια στο μαγαζί και το εκλείδωσε· έπειτ' ανέβηκε να ησυχάση. Ήταν ευχαριστημένος, ύπνος όμως δεν του πήγαινε και χωρίς να θέλη έπεσε εις συλλογισμούς, από τους οποίους τον εύγαλε, μετά κάμποση ώρα, το καμπανάκι που εκαλούσε τους καλόγερους στην εκκλησιά να διαβάσουν και 'να προσευχηθούνε. Ο παππά Συνέσιος επλησίασε στο παράθυρο. Τα άστρα εφεγγοβολούσαν ακόμα και ο 'γουμενος είδε τα γεροντάκια σαν σκιές, να πηγαίνουν στο ναό μέσα.

– Ζώα τετράποδα, είπε μεγαλόφωνα· ανίκανα και ψωμί να φάνε· μόνο προσευχές ξέρουνε. Αμέ οι παππάδες εκείνοι να θέλουν να γενούν 'γουμένοι! Μήτε να μιλήσουν δεν ξέρουν, όχι να διοικήσουν! Ο Μαλάκας ο Νεκτάριος που μόνο ταμπάκο ξέρει να ρουφά και ο χτηκιάρης ο Φίλιππος που και να μιλήση του δίνει κόπο. Όσο για τον καϋμένον τον Κύριλλο, αυτός είναι καλός και περνώ την ώρα μου μαζί του. Δε μ' αγαπά κανένας, μα με φοβούνται και όσο έχω το Δεσπότη και μερικούς φίλους, τα ζωντόβολα τα περιφρονώ: Και σε λιγάκι επρόσθεσε.

– Είναι κάμποσος καιρός που με πειράζει και μ' εμποδίζει η μάννα μου, θυμώνω, μα τι να κάμω που τη λυπούμαι. Φαίνεται, θέλει τώρα να εξαγοράση τα παληά. Ύστερ' από της σκέψεις αυτές, εκλείσθηκε στην κάμαρά του κ' έπεσε να κοιμηθή του δικαίου τον ύπνο.

ΚΕΦ Β'

Ο ΝΑΥΤΗΣ

Πριν προχωρήσωμε, ανάγκη να στραφούμε κάμποσα χρόνια πίσω για να περιγράψωμε μια ιστορία πολύ σχετική με τη διήγησί μας.

Είνε καλοκαίρι. Ο ήλιος κοντεύει να βασιλέψη, στέλνοντας και στη στεριά και στη θάλασσα, παντού, όπου εμπορούσε να ξαπλωθή και να εισχωρήση, το γλυκό, το θαλπερό ακόμα, το τρισπόθητο αποχαιρετιστήριο φως του. Όλα δείχνουν μιαν μαγευτικήν εικόνα χαράς και ευθυμίας ζωοπάροχης και μόνο σ' ένα φτωχικό χαμόσπιτο βασιλεύει – τι φοβερή αντίθεση – της συμφοράς το σκοτάδι..

Τα μυαλά του σκοτωμένου, σκορπισμένα εις το κεφαλάρι της πόρτας, εκηλίδωναν απαίσια όλο εκείνο το μέρος του τοίχου. Ο ναύτης, ξαπλωμένος και με ανοιχτό το κρανίο, έπιανε το μισό δωμάτιο με το μεγάλο του ανάστημα. Κόσμος πολύς, όξω και μέσα και κλάμματα και άγρια ξεφωνητά γυναικών πότε πότε, έκαναν πιο φριχτή την απαίσια εικόνα. Περισσότερο απ' όλες εφώναζε κ' εθρηνούσε η αδερφή του σκοτωμένου για το κίνημα το ανόσιο, για το άδικο που της έκαμε. Και στα ξεφωνητά μέσα ακούονταν και μερικές κατάρες για τη νύφη της, που εστάθη αιτία του σκοτωμού του, γιατί ο ναύτης είχε γυναίκα και παιδί, αγόρι οχτώ εννιά χρονών. Και, πράμμα παράξενο, δεν ήταν εκεί, την ώρα που έγινε το κακό, ούτε η γυναίκα του, ούτε το παιδί του· ξένες γυναίκες εθρηνούσαν και από τους δικούς του η αδερφή του μονάχη.

Μεγάλο κρότο έκαμε στο μικρό τόπο ο ασυνείθιστος, ο φριχτός θάνατος του ναύτη· να βάλη χέρι απάνω του ο ίδιος! τι του ήρθε; Μεγάλο άδικο έκαμε στον εαυτό του και στους δικούς του. Σαν έμαθαν όμως την αιτία και αυτοί που τον κατηγορούσαν, τον ελυπήθηκαν τώρα κ' εμετανοούσαν για τα λόγια που είχαν πη. Γιατί, αλήθεια, πολύ πικρά λόγια είχαν ακούση ο κακόμοιρος ο ναύτης απ' όλους· δεξιά και αριστερά τον κακολογούσαν. Το μεγάλο όμως χτύπημα, το αποφασιστικό, του το έδωκαν η γυναίκα του και το παιδί του το ίδιο. Διωγμένος απ' αυτήν, θα έμενε στο δρόμο μέσα, αν δεν ήταν η αδερφή του να τονε δεχτή στο φτωχικό της. Σαν ακούστηκε η φριχτή είδησι, εφάνηκε και η γυναίκα του σαν μετανοημένη και άρχισε το κλάμμα· αλλά η γυναικαδέλφη της δεν την πίστευε. Ήξερε αυτή την τυραννισμένη ζωή που περνούσε ο αδερφός της από την γυναίκα του και δεν πίστευε στη

μετάνοιά της, που την έδειχνε λίγο αργά. Το υστερινό της μάλιστα φέρσιμο τον στενοχώρησε τον άμοιρο και δεν μπόρεσε περισσότερο να ζήσει.

Ο ναύτης ήταν πολύ γνωστός για την καλωσύνη και την τιμιότητά του. Ήταν όμως άτυχος άνθρωπος. Η γυναίκα του, που είχε πολύ δύστροπο χαρακτήρα, ποτέ δεν του γλυκομίλησε και συχνά τον εξέβριζε, γιατί, ενώ άλλες, ναυτώνε γυναίκες, ήταν πλούσιες· ενώ ο άνδρας της συντέκνισάς τους αγόρασε αμπέλι και χωράφι, αυτοί με δυσκολίαν εξούσανε. Γιατί να μην είνε κι' αυτός άξιος; δεν ήβλεπένε πώς ξέρει και ζη ο κόσμος; Και τον εγρίνιαζε, τον εμουρμούριζε αδιάκοπα! Εκείνος όμως εκατάπινε με υπομονή και χωρίς να δείχνη τη δυσαρέσκεια και την πίκρα που εδοκίμαζε. Υπόφερε πολύ ο φτωχός και μάλιστα που δεν εννοούσε να μιλήση, να ξεθυμάνη. Αλλοίμονό του δε αν ήθελε καμμιά φορά βοηθήση την φτωχή αδερφή του· ευθύς που το μάθενε, του έψελνε, όσα σέρν' η σκούπα κ' εκείνος έφευγε να μην ακούη· τα έπαιρνε όμως όλα μέσα του και ήταν δυστυχής. Η αδερφή τούλεγε ν' αφήκη μια τέτοια στρίγγλα, εκείνος όμως επροτιμούσε να υποφέρει.

Αλλά και η υπομονή έχει τα όριά της και είνε πράγμα όπου λέγει ο άνθρωπος «ως εκεί και μη παρέκει· δεν βαστώ πιο.» Και αλήθεια το κακό επαραμεγάλωσε και η πονεμένη καρδιά του ναύτη δεν μπόρεσε να το χωρέση.

Ήταν αθώος σαν το νεογέννητο παιδί και ο κόσμος ως τόσο του ρίχτηκε και πρώτη πρώτη η γυναίκα του. «Δε σ' αφήνει ο κακόκοσμος ποτέ ήσυχο»· εσυλλογιζότανε ο ναύτης· «θαρρείς περιμένει τίποτα στραβό, κανένα σκόνταμα, ή αδυναμία καμμιά για να σου ριχτή, να σε σπρώξη να πέσης όλως διόλου ν' αφανισθής για να χαρή αυτός ή και για να σε κλάψη ύστερα.»

Μερικοί φίλοι του ναύτη, ναύτες κι' αυτοί δουλευταράδες, σε μέρη μακρυνά του είχανε δώση να φέρη στα σπίτια τους χρήματα, ποιός δέκα τάλλαρα, ποιός είκοσι· τον γνώριζαν κι' από άλλη φορά και ήταν ήσυχοι. Ήταν ναύτης σε καράβι φράγκικο, και για την τύχη του, κάπου εναυάγησε κ' εγλύτωσε με την ψυχή στο στόμα· χρήματα, δικά του και ξένα, έμειναν στις αχόρταγης θάλασσας το βάθος το ανήλιο. Η γυναίκες, που περίμεναν τους παράδες, σαν έφτασε ο ναύτης πήγαν να μάθουν και άκουσαν τη συφορά! Εμουρμούρισαν, φυσικά, γιατί η φτώχεια κάνει σκληρό τον άνθρωπο και ύποπτο. Ο καϊμένος ο ναύτης είπεν όλη την αλήθεια, μα δεν τον πίστεψαν. Μια εσήκωσε τους ώμους της κ' εξάρωσε τα χείλια με φανερή δυσπιστία, άλλη κάτι εμουρμούρισε και άλλη πάλι εστεκώτανε μπροστά του με σταυρωμένα χέρια σαν νάλεγε – «δεν το κουνώ από δω, α δε λάβω τον παρά μου.» Είδε αυτά όλα ο ναύτης και υποσχέθηκε να πουλήση ό,τι κι' αν είχε να της ξεπλερώση, να ελαφρωθή από το βάρος. Δεν είχε όμως δικά του χτήματα κ' έπεσε στα πόδια της γυναίκας του, που είχε μερικά πράμματα, με παρακάλια να πουλήση κανένα να τονε γλυτώση. Θηρίο έγειν' εκείνη, σαν τ' άκουσε και αφού τον εξέβρισε φοβερά, του είπε να φύγη, γιατί δεν τον ήθελε πλιο σπίτι της.

Το χτύπημα ήταν πολύ βαρύ. Επήγε να σαλέψη ο νους του ναύτη, γιατί ήταν ένας χαρακτήρας, που ό,τι είχε, τόκρυβε μέσα του. Επήρε τους δρόμους δεξιά και αριστερά. Μπροστά του θαρρείς, δεν έβλεπε· μόνο το αυτί του, υπερβολικά ευαίσθητο, έπαιρνε, από την κακογλωσιά του δρόμου, μερικά φαρμακόλογα και τα έχυνε στη μαρτυρική ψυχή του μέσα – «Ήφαγε τόσο φτωχό τον παρά και τώρα γυρίζει.» Ήταν και άλλοι που τον επονούσαν, αυτό όμως ο ναύτης δεν το γνώριζε.

Ευγήκε στην εξοχή. Η φύση, στολισμένη με όλη της τη λάμψη, εσκορπούσε τριγύρω τα μαγευτικά της δώρα με μεγαλοπρεπή αφθονία. Εγελούσαν όλα· και τα βουνά και οι κάμποι και τα περήφανα δέντρα και η ταπεινή χλόη και η λίμνη η ακίνητη και το νερό το τρεχάμενο, όλα ηλιόλουστα, περίλαμπρα, γεμάτα ζωή. Πουλάκια, μικρά, τόσο μικρά, που να τα κλείση ένας στην παλάμη του, έχυναν τη χαρμόσυνη, μελωδική φωνούλα τους, τρέχοντας εναέρια από δέντρο σε δέντρο και από θάμνο, σε πέτρα, με το κυματιστό, χαριτωμένο πέταμά τους· αρνάκια σγουρόμαλλα, σωριασμένα στον απότοιχο χωραφιού, αναμασσούσαν την τροφή τους αμέριμνα. Όλες αυτές η εμορφιές, όλ' αυτά τ' αγαθά σαν να σε προσκαλούσαν να ζης, σαν

να σου λέγαν να λησμονής κάθε βάσανο και κάθε λύπη. Αλλά ο ναύτης με τη μαυρίλα της συμφοράς, με το βαθύ σκοτάδι στην καρδιά του την πληγωμένη, ήταν αναίσθητος στην γοητευτική εικόνα και αν ετύχαινε να έρθη στο σκοτισμένο του μυαλό καμμιά ιδέα, ήταν και αυτή απελπιστική. Εστοχαζότανε, τι καλά να ήταν ένα από εκείνα τα βροσκήματα, ένα από εκείνα τα βουνά, να μην αισθάνεται.. και πρώτη φορά του ήρθεν η ιδέα της ανυπαρξίας.

Επήρε δρόμο πολύ εωσού απόστασε. Πού να πάγη! χωρίς να το καταλάβη, εγύρισε προς τη χώρα, όπου έφτασε πρι βασιλέψη ο ήλιος.

Εμπήκε σ' ένα καφενεδάκι απόκεντρο, που το κρατούσ' ένας γέρος, παλαιός γνώριμος, ναύτης κι' αυτός, απόμαχος, κυρτωμένος πλιο από του χρόνου το βαρύ, το πιεστικό χέρι και από την κακομοιριά μιας άχαρης ζωής. Εκάπνιζε ο γέρος άφωνος ένα κοντό τσιμπούκι, ζαρωμένος σε μια γωνιά. Ο ναύτης εκάθησε κοντά στο παράθυρο του δρόμου κ' έρριξε το κεφάλι κάτω. Ο καφετζής του είπε «καλώς τον» κ' εξακολούθησε το κάπνισμα. Πέρασε λίγη ώρα σε βαθειά σιωπή, όταν έξαφνα ακούστηκαν φωνές και γέλοια στο δρόμο. Ο ναύτης εσήκωσε ζωηρά το κεφάλι, σαν να τον εκέντησε κάτι ευχάριστο, σαν να του εγαργάλισε την ακοή μία γνωστή, χαρμόσυνη φωνούλα. Κυττάζει όξω και βλέπει κάμποσα παιδιά να πεζογελούν και μαζή μ' αυτά το παιδί του.. το δικό του παιδί, το μόνο αγόρι που είχε, ξανθογάλανο παλληκαράκι οχτώ εννιά χρονών. Το πρόσωπό του εφωτίσθηκε, τα σβυσμένα του μάτια σαν να επήραν νέα ζωή.. Εξέχασε για μια στιγμή το μυστικό του, το ατελείωτο μαρτύριο και με φωνή γιομάτη ταραχή ανέκφραστη, με μια τρεμούλα ανεξήγητη εφώναξε το παιδί να μη μέσα.. Εκείνο, χωρίς καθόλου να ταραχτή, τον κύτταξε μια στιγμή αδιάφορο, ψυχρό, σαν να τον έβλεπε πρώτη φορά, έπειτα εσήκωσε τα δυο του χέρια με ανοιχτές της παλάμες, τον εμούντζωσε και το βάλ' ευθύς στα πόδια.. Ο ναύτης αποσβολώθηκε, τα έχασε σαν να έλαβε δυνατό χτύπημα κατακέφαλα, εσυμμαζεύθη, εξάρωσε και δεν τολμούσε να σηκώσει το κεφάλι του· λες εφοβότανε να κυττάξη γύρω του. Άξαφνα, μέσα στη φριχτή κατάστασι του ταραγμένου μυαλού του μία ιδέα μαύρη του επέρασε, μία ιδέα σκοτεινή, η οποία όμως – πράμμα παράξενο – του έφερε αταραξία.

Και του ήρθανε κάτι συλλογισμοί που δε μπορούσε να τους διώξη· – χωρίς να κάμω κακό, χωρίς να θέλω να βλάψω, να πειράξω κανεί, με κυνηγούνε σαν σκυλί ψωριάτικο, είπε με πικρία. Ούλη μου τη ζωή επέρασα τίμια, χωρίς ν' αδικήσω και να που εκατάντησα. Από τι; Από κάτι κακό που τόφερε η Τύχη. Δε νοιώθω τι είν' αυτά, μα είνε πολύ παράξενα. Ούλη μου τη ζωή τίμιος και για μια στιγμή παν όλα. Με βλέπουνε πως χάνομαι, βυθίζομαι και κανένα χέρι δεν απλώνει να με πιάση. Προχτές ακόμα τον Πρίσκα τον είχανε κυκλωμένο πέντ' έξη και χάσκανε στα λόγια του και ούλοι όμως ξέρουνε πώς εσύναξε τα πλούτη του. Ο κόσμος θέλει χρυσάφι για προσκύνημα. Αξίζει να ζη κανείς;

Και ήθελε να διώξη από το νου του όλ' αυτά και του ήταν αδύνατο.

– Εσηκώθηκε και με βήμα στερεό και γρήγορο επήγε στις αδερφής του. Εκείνη έτυχε να λείπη· ο ναύτης εξεκρέμασε από τον τοίχο ένα τουφέκι του κυνηγιού γιομάτο – παλαιό τουφέκι του σπιτιού των – εξυπολήθηκε γρήγορα, εστάθη στο κατώφλι της πόρτας, εστήριξε το όπλο κατά γης, επέρασε το μεγάλο δάχτυλο του δεξιού ποδαριού στο σκανδάλι, έβαλε το στόμα της κάννας στο στόμα του – δυο στόματα, το ένα κρύο, παγωμένο, το άλλο φωτιά – κ' επυροβόλησε.

Και τώρα ομπρός στο άτυχο το θύμα του σκληρόκοσμου η κακογλωσσιά έπαψε· άκουες μόνο λόγια, παρατήρησες άλλες. – Γιατί να σκοτωθή; τι τον έμελλε; δεν έφευγε; «Ο κόσμος δε σ' αφίνει ήσυχο σε καμμιά περίστασι», έλεγ' ένας που αγαπούσε να φιλοσοφή· σε φορτώνεται χωρίς να εξετάξη πολύ πολύ σε ποιά ψυχική κατάστασι να βρέθηκε ο άνθρωπος· για μια στιγμή μπορεί να αισθάνθηκε μέσα του το κενό, το χάος, μπορεί να τούλειψε ο νους και σε στιγμή λειποψυχίας, έδωκε τη βουτιά του στην αχόρταγη της ανυπαρξίας θάλασσα. Αφήστε τον ήσυχο, Χριστιανοί μου!

Στην έρημη, τη φτωχή του κακότυχου ναύτη κηδεία ούτε παππάς, ούτε ψαλμωδία καμιά.. μόνο μερικά δάκρυα μερικών πονόψυχων τον εσυνώδευσαν και την ύστερη στιγμή η αδερφή του – για τη γυναίκα του δε μιλώ – ερράντισε το βασανισμένο κουφάρι του με δάκρυα θερμά.

Η υστερή του ήλιου ακτίνα εφώτισε το έρημο, το καταφρονεμένο μνήμα.

ΚΕΦ. Γ'

Ο ΚΑΛΟΓΕΡΟΣ

Λίγο ύστερ' από το δράμα, το παιδί του ναύτη έγεινε άφαντο. Κάποιος το είχε πάρη στην Ξενητιά, όπου, ύστερ' από χρόνια, μια μέρα εγύρισε στον τόπο του παππάς! Με ποιο τρόπο και με τι μέσα το εκατόρθωσε αυτό, κανείς δεν ήξερε· η ουσία είνε πως ήταν παππάς και τι παππάς; παχύς, όμορφος, ομιλητικός, αστείος, όλα του έδειχναν ένα λαμπρό ιερομόναχο· ως και καλόφωνος ήταν. Έκαν' ευχαρίστησι με το εξωτερικό του και όλα τα σπίτια ανοίχτηκαν 'ς τον παππά Συνέσιον. Η μάννα του, αν και αποσυρμένη σε γυναικείο Μοναστήρι, ευθύς που ήρθε ο γυιός της, εγύρισε στη χώρα κ' εκατοίκησε μαζί του. Εις τον νέο παππά εδόθηκ' ευθύς καλή ενορία, σε λίγο καιρό όμως έδειξε σημεία στενοχώριας· σαν να μην του ήρεσε να είνε απλός εφημέριος και άρχισε να ενεργή να γείνη ηγούμενος στο Μοναστήρι του τόπου. Η πολλή ταραχή, λέγει, δεν του άρεσε· και ήθελε να ζη πιο ήσυχα. Η αλήθεια είνε πως, σαν έξυπνος που ήταν, εκατάλαβε πως στο Μοναστήρι θα ζούσε πολύ καλλίτερα παρά στη χώρα. Κόμμα είχε δικό του, τα καλλίτερα σπίτια, είχε και τον Δεσπότη της επαρχίας φίλο του και δεν δυσκολεύθηκε να 'πιτύχη το σκοπό του. Έγεινε ηγούμενος και αυτό τον ευχαρίστησε υπερβολικά. Επήρε τη διοίκησι από τα τίμια, μα αδύνατα χέρια του παππά Νεκτάριου και έδειξε πως ξέρει να κυβερνά. Και άρεσε πολύ και στο προσωπικό του Μοναστηριού και όξω. Εφρόντιζε να τρων καλά οι καλόγεροι, τους καλομιλούσε κ' εδεχότανε με τρόπο ευγενικό τον απ' έξω κόσμο. Η μάννα του τον βοηθούσε στην εσωτερική διοίκησι και όλα πήγαιναν καλά. Αυτά στας αρχάς, τον πρώτο καιρό· μετά ένα όμως χρόνο τα πράμματα' άλλαξαν. Άλλαξε δηλαδή ο παππά Συνέσιος τρόπους εις όλα και άρχισε η μουρμούρα, η οποία σιγά σιγά ηύξανε εωσού έγεινε αληθινή βοή, σαν τη βοή που φέρνει μεγάλη θαλασσοταραχή. Του ρίχτηκαν όλοι του παππά Συνέσιου, μικροί μεγάλοι, καλόγεροι και κοσμικοί. Τον έλεγαν φανερά ήρωα σε κάτι σκάνδαλ' ακατονόμαστα.

- Καλέ είδες πράμματα;
- Ο αλιτήριος, ο κακούργος!
- Να παππάς μια φορά! Να κλειδώνεται.. φτου! Θεέ μου σχώρεσέ μου.
- Μα πας αφίνει τίποτα στο κελλάρι;
- Να φύγη, να φύγη!

Και η ταραχή ηύξανε ολοένα. Ο παππά Συνέσιος εφοβήθηκε κ' εζήτηξε με τρόπο να φέρη διόρθωσι, να βουλώση τα στόματα μα ήταν αδύνατο και μια νυχτιά επήρε τη μάννα του κ' έφυγε για το εξωτερικό, δεν ήπαυσε όμως να ενεργή από εκεί, με το μέσο εκείνων που τον αγαπούσαν, για να γυρίση πίσω και αληθινά, ύστερ' από καιρό το εκατόρθωσε. Τα σκάνδαλα είχανε ξεχασθή, γιατί ο κόσμος λησμονεί εύκολα και οι ίδιοι οι διώχτες του τον εδέχτηκαν πάλι. Ίσως είχαν ελπίδα πως θα εδιωρθώθηκε. Μα δε βαριέσαι, μετά καιρό, τα ίδια και πάλι φωνές, ταραχή, καυγάδες, βρωμόλογα και στο τέλος διώξιμο νύχτα! Η κωμωδία όμως αυτή εφαινότανε να μην έχη τέλος· τον έδιωχταν και τον έφερναν τον ήθελαν και δεν τον ήθελαν, οι διάδοχοι του δεν ευχαριστούσαν τον κόσμο και οι φίλοι του εξόριστου ενεργούσαν και τον ξανάφερναν. Καθώς και τον ξανάφεραν και αυτή τη φορά, ύστερα από τρία τέσσερα χρόνια. Τώρα όμως και ο παππά Συνέσιος εφαινότανε ν' άλλαξε. Σκάνδαλα δεν άκουες να γίνονται.

Μόνο κάτι αστεία έκανε που έκαναν τους περισσότερους να γελούν. Μα σου έκανε κάτι χώρατα ο αθεόφοβος! Και απ' όλους περισσότερο επείραζε τον παππά Κύριλλο· τον εύρισκε, πολύ ήμερο, πολύ παλαβό και του έκανε ό,τ' ήθελε καταιβή εις την πρόστυχη φαντασία του. Αφού μια φορά στην εκκλησιά, στην πιο ιερή στιγμή που βγαίνουν τα άγια, είχε σκαλώση, με μια καρφίτζα, το φελόνι του από πίσω και ο καϋμένος ο παππά Κύριλλος, ανίδεος, ευγέκε στη μέση του ναού με το φελόνι ανασηκωμένο και ο παππά Συνέσιος εστεκότανε στη θύρα και τον εκαμάρωνε, γνέφοντας δεξιά και αριστερά για να τον δούνε! Ή άξαφνα, στο δρόμο, εκεί που μιλούσε με ευγένεια μπροστά σου, με κανένα ξένο, όταν ο ξένος αυτός εγύριζε να φύγη, τον εμούντζωνε και με τα δυο του χέρια! Αυτή τη φορά όμως ήταν πιο φρόνιμος και οι καλόγεροι δεν εγογγύζανε φανερά. Μόνο ένας καλόγερος, ο αδελφός Άνθιμος δεν υπόφερε όχι να τονε βλέπη, ούτε να τον ακούη πλιο.

Εξηντάρης, μικρόσωμος, λιγνός, λίγο σκυφτός, με τα μάτια πάντα πονεμένα ο αδελφός Άνθιμος ήτανε τύπος τίμιου, ίσιου ανθρώπου. Το μίσος και την περιφρόνησί του στον παππά Συνέσιο την έδειχνε φανερά, γιατί μόλις άκουε πως έρχεται, εσύναζε τα ρούχα του κ' έφευγε γρήγορα γρήγορα γι' άλλο Μοναστήρι, σε ξένο τόπο· δεν ήθελε να τον αντικρύση· πόσα δεν είχε κάμη ο παππά Συνέσιος να τονε δελεάση, να τον γυρίση στο μέρος του. Γλυκόλογα, δώρα, ξεχωριστές περιποιήσεις δεν έκαναν τίποτα. Ο Άνθιμος ήταν άνθρωπος με θέληση, με χαρακτήρα, και σαν είχε μια ιδέα σταθερή, δεν του εγύριζε κανείς το κεφάλι. Στο γούμενο δεν είχε καμιά υπόληψη· ετελείωσε. Ήξερε αυτός τι έκρυβε μέσα του ο πονηρόπαππας, αδιάφορο πως ήταν γλυκός και ζαχαρένιος. Τη διπροσωπία ο καλόγερος δεν την υπόφερε σαν τους άλλους και καλλίτερα να λείπη, παρά να κάθεται να βλέπη αδιάφορος τα ντροπιασμένα του καμώματα. Ψωμί μαύρο και όσπρια νερόβραστα βρίσκει και αλλού και τον Άνθιμο παντού τον παρακαλούνε, γιατί ξέρει και τέχνη, είνε παπουτζής, δεν είνε κηφήνας να κάθεται αργός· είνε άνθρωπος χρήσιμος. Δεν του χρειάζονται και πολλά να ζήση και η υπόσχεσες του 'γουμενου δεν τονε δελεάζουν, ο θεομπαίχτης αυτός ας τρώγη κι' ας παχαίνη μονάχος του. Βέβαια, ο Θεός δε θέλει να μισούμε ο ένας τον άλλο, μα πάλι πως να κάθεται να βλέπη τα καμώματα του άθεου; δεν θα ήταν σαν να εσυμφωνούσε μαζί του;

Ο Άνθιμος είχε γείνη καλόγερος για να ησυχάση, για ν' αποφύγη κάθε πειρασμό του κόσμου και τώρα να βλέπη ασχημίες στο Κοινόβιο μέσα και από ποιόν; από τον πρώτο, από την κεφαλή! Δε θα το υποφέρη αυτό άνθρωπος που επέταξε τ' αγαθά του κόσμου, για τη θεϊκή γαλήνη, την ησυχία του ακύμαντου λιμανιού.

Και αλήθεια είχε τη μικρή του ιστορία ο Άνθιμος. Στον κόσμο τον έλεγαν Αντώνη. Ήταν από μικρός πεντάρφανος, καλό όμως παιδί και φιλόπονο, επήγε κοντά σ' ένα παπουτζή και τόσο καλά εφέρθηκε, οπού σε λίγα χρόνια έγεινε λαμπρός μάστορης. Τ' αφεντικό του τον αγάπησε πολύ και για τη δουλειά και για το χαρακτήρα του τον τίμιο. Ήταν πολύ συμπαθητικό παλληκάρι, τόσο, που και η μοναχοκόρη του μάστορη, μια πολύ όμορφη κοπέλλα τον εσυμπάθησε πολύ, τουλάχιστο έδινγε πως τον συμπαθούσε. Αυτό πολύ εσυγκίνησε τον Αντώνη και καθώς ήταν ευαίσθητος, μια μέρα που την ηύρε μονάχη, της είπε πως την αγαπά τόσο, που δε ξέρει, αν γίνεται αγάπη μεγαλειότερη. Η κοπέλλα του αποκρίθηκε με το ίδιο αίσθημα και ο καϋμένος ο Αντώνης ευρέθηκε μια στιγμή στους ουρανούς. Και όσο επερνούσαν ημέρες, εμεγάλωνε η αγάπη.. Μα πώς να κάμη; Να μιλήση του μαστόρου του ο ίδιος, ή να βάλη κανέναν άλλονε; Είχε αυτά στο νου του, όταν τ' αφεντικό του τον έστειλε ν' αγοράση πετζιά και άλλα χρήσιμα του μαγαζιού. Έμεινε ο Αντώνης στην ξενιτειά ένα μήνα και σαν εγύρισε, ευρήκε τη λατρευτή του πανδρεμμένη.. Είχε στεφανωθή, μια βδομάδα πριν, ένα θαλασσινό. Δεν είπε τίποτα ο φτωχός σε κανένα. Σε μια βραδεία έχυσε όλα του τα δάκρυα.. Εκείνη δε θέλησε να την δη, μόνο έγεινε πολύ μελαγχολικός και ακοινώνητος.. Άξαφνα μια πρωινή αποχαιρέτισε το μάστορή του κ' επήγε στο μοναστήρι. Την απλή αυτή ιστορία λίγοι την ήξευραν.

Ο αδελφός Άνθιμος εσχετίσθηκε ευθύς με τον παππά Συνέσιο. Είχαν μακρυνή συγγένεια και επειδή ο απλός, ο απονήρεφτος Άνθιμος δεν τον εγνώριζε, εφιλιώθηκε μαζί του. Αυτό στην αρχή, οπού ο παππά Συνέσιος φορούσε προσωπίδα και δεν εφαινότανε ποιος είνε στ' αλήθεια, οπού εμπορούσε να γελάση εκατό σαν τον Άνθιμο, τον απλό και απονήρεφτο. Σε λίγο καιρό, κάποιος κάτι είδε και κάτι είπε σιγά σιγά, σκεπαστά ακόμα, όπου ο Άνθιμος είδησι δεν είχε. Ήταν και άνθρωπος που ήθελε να ιδή μόνος του, να ψηλαφήση. Απάνω σ' αυτό ήταν άπιστος Θωμάς· εύκολα δεν πίστευε. Άμα όμως εψηλαφούσε και εγνώριζε και εννοούσε ο ίδιος, ετελείωσε· εσχημάτιζε την ιδέα του, η οποία αποκρυσταλλώνετο, έμενε ασάλευτη μέσα του για πάντα. Ο πονηρόπαπας είχε καταλάβη τον χαρακτήρα του καλόγερου και τον παρατηρούσε και τον επρόσεχε πολύ στην αρχή, έπειτα κάπως άρχησεν ανοίγεται από λιγάκι κοντά του, για να ιδή πώς θα του εφαινότανε ο τρόπος του. Ο Άνθιμος όμως δεν έπαιρνε είδησι από βελόνας κεντήματα· ήθελε χτύπημα δυνατό για να ξυπνήση. Και το χτύπημα δεν άργησε να του δοθή.

Πριν όμως προχωρήσωμεν, θέλω να πω ακόμα μερικά για τον καλόγερο προς συμπλήρωμα του χαρακτήρος του. Θα είταν άδικο να λείψουν αυτά από την όλην εικόνα, γιατί ζωγραφίζουνε ακόμα καλλίτερα, ακόμα πληρέστερα και τους δυο· και τον πονηρό Συνέσιο και τον αγαθόν Άνθιμο.

Στο ισχνό και ολίγο κυρτωμένο σαρκίον του καλόγερου, ήταν μία μεγάλη ψυχή και μία διαμαντένια, ακλόνητη θέλησι. Ο ήμερος Άνθιμος, οπού μπορούσε να συγκινηθή και να κλάψη και εις το πλιο μικρό δυστύχημα, εις το θάνατο πουλιού, ή εις την αρρώστεια κανενός αρνιού, δεν εσυγχωρούσε το παραμικρό παράπτωμα, όταν εγινότανε για να βλάψη, και ας ήταν ο πιο δυνατός, ο πιο επίσημος, ο πιο μεγάλος εκείνος που το έκανε· ημπορούσε να του ειπή, να του το ρίξη κατά πρόσωπον, χωρίς να φοβηθή καθόλου. Κ' έβλεπες τότε τον ήμερο, τον άκακο Άνθιμο, να μεταμορφώνεται και να κεραυνοβολά τον πταιστή, όποιος και να ήταν αυτός. Γράμματα ήξερε λίγα, μα είχε κρίσι ορθή και με τη βοήθειά της εσκεπτότανε καλλίτερα από πολλούς διαβασμένους· έπειτα είχε την αρετή, που είνε μεγάλη δύναμις και οπού τον ωδηγούσε.

Όσο μπορούσε, βοηθούσε τους χωργιανούς με τας συμβουλάς του· και ήτανε τότε γλυκός, πράος, γιατί ήξερε πως με την υπομονή μόνον θα ωφελούσε. Το κελλί του το είχε καθαρό, όσο μπορούσε. Είχε το μπάγκο του και τα σύνεργα της δουλιάς του, σουβλιά και καλαπόδια και όταν είχε δουλιά, έφτιανε καινούργια, ή εμπάλωνε παλιά παπούτζια και σαν δεν είχε δουλιά, εδιάβαζε. Ω! αγαπούσε πολύ να διαβάζη κ' έλεγε πως η καλή ανάγνωσι ανοίγει της ψυχής τα μάτια. Αλήθεια είχε μόνον εκκλησιαστικά βιβλία, (κάτι τραγουδάκια κοσμικά που είχε όταν ήταν νέος, τα είχε χαρίσει προ πολλού εις κάποιον) και τα εδιάβαζε μ' ευχαρίστησι, εκείνο όμως το βιβλίον, οπού του άρεσε υπερβολικά, ήταν ο Μηνιάτης, το βιβλίον δηλαδή του μεγάλου εκείνου εκκλησιαστικού ρήτορα, οπού ολίγοι, πολλά ολίγοι του μοιάζουν στο χαριτωμένο λόγο και στη θεία έμπνευσι. Μάλιστα ένα γνωμικό του, μία μεγάλη αλήθεια την είχε γραμμένη σ' ένα χαρτί και κολλημένη στον τοίχο του κελλιού του και αυτήν ανάφερε συχνά στους χωρικούς, τους καλούς, τους πιο έξυπνους και που ήθελαν να τον ακούνε. Λέγει ο Μηνιάτης κάπου.

«Ο Θεός, ως παντοδύναμος, ό,τι θέλει κάμνει, και δεν είνε καμμιά δύναμις να τον εμποδίση. Ο άνθρωπος, ως ελεύθερος, ό,τι δεν θέλει, δεν κάμνει, και δεν είνε καμμιά δύναμις να τον εμποδίση».

Πολύ τον εσυγκινούσαν τα λόγια αυτά τον καλόγερο, γιατί, αν και αισθανότανε πως η ανάγκη, η μεγάλη αυτή δύναμις, υποχρεώνει τον άνθρωπο να κάμνη καμμιά φορά και ό,τι δεν θέλει, ήξευρε όμως πως ο ενάρετος και δυνατός αποφεύγει τα περισσότερα άτοπα, σαν θέλη με τα σωστά του. Και πολλούς χωριανούς εκατώρθωσε, με το γνωμικό αυτό και με ορμήνιες άλλες να βάλη στον ίσιο δρόμο· ποιον από το κρασί και ποιον από άλλα χειρότερα·

και τον αγαπούσαν πολύ τον καλόγερο όσο περιφρονούσαν τον Συνέσιο, οπού από τα λίγα που έβλεπαν εμαντεύανε πολύ περισσότερα.

Και ο Άνθιμος τον εμάντευεν και τον υπωπτευότανε τον παππά Συνέσιο, ήταν όμως με κρίσι άνθρωπος και χωρίς μεγάλα και ψηλαφητά πειστήρια, δεν ήθελε να ξεσκίση το πράμμα. Ήθελε να μεταχειριστή όλα τα μέσα, να μάθη πρώτα καλά κ' έπειτα να διή τι έχει να κάμη. Είχε και μίαν ελπίδα πως ίσως δεν είνε καθώς τότε λένε· γιατί να βιαστή· αν τότε πιάση και τον καταλάβη αδιόρθωτο, τον μουντζώνει και φεύγει. Δεν ήταν άνθρωπος να υποφέρει μούτρα απαίσια. Μήπως δεν έκαμε τα ίδια του Δεσπότη; Μια φορά, οπού η αγιωσύνη του ήρθε στο Μοναστήρι και ήθελε να μάθη αν έχουνε οι αδελφοί παράπονα, ενώ οι λοιποί γέροι, ταπεινοί και ζαρωμένοι, δεν τολμούσαν να σηκώσουν κεφάλι, ο Άνθιμος εστάθηκε μπρος του και με ένα θάρρος έκτακτο και με μια ρητορική και μίαν ευγλωττία οπού την χαρίζει μόνον η αγάπη στην αλήθεια, του εξετύλυξε ό,τι άσκημο ό,τι ρυπωμένο και κηλιδωμένο έμενε κρυφό από εκείνους που έχουνε συμφέρο να το σκεπάζουνε. Εθαύμασε ο Δεσπότης με την τόλμη του καλόγερου· του μίλησε με αγάπη και ευγένεια και του είπε πως γρήγορα θα φέρη σε όλα διόρθωσι. Πέρασαν δυο χρόνια από τη σκηνή αυτή, χωρίς να γείνη το παραμικρό καλό και σαν εξαναγύρισε ο Δεσπότης ο Άνθιμος δεν επήγε να τον δη γιατί δε θα μπορούσε να βασταχτή μπροστά του με απάθεια.

Μαζή με τ' άλλα που είχε ο παππά Συνέσιος, στις εκλογές έκανε τον ψηφοθήρα.

Ένα πρωί ο Άνθιμος, μετά τη λειτουργία, επήγε στο κελλί του κ' εκάθισε στο μπάγκο του, να μπαλώση κάτι παπούτζια του φίλου και αγαπημένου του, του Σταυράκη του περιβολάρη.

Είχε κάμη ο Σταυράκης στρατιώτης πολλά χρόνια, ύστερα πήγε στο Μοναστήρι κ' έγεινε κηπουρός. Εργατικός πολύ και τιμιώτατος, αγάπησε πολύ τον Άνθιμο και ο Άνθιμος τον αγάπησε· μα ο παππά Συνέσιος δεν τον αγαπούσε και κάθε λίγο τον εβασάνιζε και τον αδκούσε, με χίλια δύο. Τα υπόμενε ο καϋμένος ο Σταυράκης και μόνον ήλεγε πότε πότε τα παράπονά του στον Άνθιμο.

Εκείνο το πρωί ο Σταυράκης επήγε κ' ευρήκε τον καλόγερο. Ο Άνθιμος ήταν σκυμμένος στο μπάγκο του, ενώ κοντά του ο αγαπημένος του γάτος, η μόνη του συντροφιά, συμμαζωμένος, ερουθούνιζε.

– Καλημέρα, πάτερ Άνθιμε.

– Καλό στο Σταυράκη· κάθησε.

– Θα φύω γλήγορα, είπεν ο Σταυράκης, γιατί έχω πότισμα· μόνον ήρθα κάτι να σου πω για το μαστρογούμενο!

– Τι είνε πάλι;

– Μ' έχει να με χαλάση, μπρε παιδί, για τον ψήφο μου.

– Πώς μαθές; αρώτηξεν ο καλόγηρος.

– Και καλά να ψηφίσω το κόμμα του καπτά Κοσμά.

– Και η γνώμη σου εσένα πια είνε;

– Εγώ ψηφίζω τον καπτά Φιλιππή πάντα, γιατί μούχει καλό καμωμένο.

– Να μείνης με τη γνώμη σου Σταυράκη, σου λέω γω.

– Ναι, πάτερ Άνθιμε, μα ο 'γούμενος μούπενε θυμωμένα, πως αν δεν ψηφίσω τον καπτά Κοσμά, θα με βγάλη απ' τον κήπο.

Ο Άνθιμος δεν απεκρίθην ευτύς.

– Και ήρθα είπεν ο Σταυράκης, να σε παρακαλέσω να του μιλήσης.

Και εθύμωσε κ' ελυπήθηκε ο Άνθιμος για την νέα ατιμία και για την απονιά του Συνέσιου.

– Θα του μιλήσω, Σταυράκη, του είπε, μα ό,τι κι' αν αποφασίση, εσύ δεν πρέπει να τον ακούσης· να κάμης ό,τι σου λε η συνειδησί σου. Κ' εγώ να σου πω εβαρέθηκα να τον βλέπω.

– Ο Σταυράκης έφυγε και ο Άνθιμος επήγε και ωμίλησε του Συνέσιου.

– Γιατί, 'γούμενε, βιάζεις τον Σταυράκη να μην ψηφίση εκείνον που θέλει;

- Γιατί είν' ανόητος και πρέπει να ακούη εμένα.
- Έχει τη συνείδησί του και θ' ακούη ό,τι του λέει.
- Εγώ τονε ταΐζω, δεν τονε ταΐζ' η συνείδησί του, είπεν ο Συνέσιος.
- Όχι, γούμενε, είπεν ο Άνθιμος· τότε ταΐζει ο κόπος του και τα χέρια του.
- Ήταν πολύ αυστηρό το πρόσωπο του καλόγερου· ο Συνέσιος το παρετήρησε.
- Καλά, Άνθιμε, του είπε πιο μαλακά, θα σκεφτώ και θα κάμω.
- Ύστερα δεν είνε δική μας δουλιά να κάνωμε ψήφοι· είπεν ο Άνθιμος κ' έφυγε.
- Μετά λίγες μέρες ο Άνθιμος έλαβε και άλλη χτυπιά, την υστερνή.

Μια βραδειά, το Μαριώ η Μυλωνού είχε τηγανίτες για την εορτή του αγοριού της και είχε προσκαλεσμένο το 'γούμενο και τον Άνθιμο. Ο καλόγερος δεν είχε πολλή όρεξι, επήγε όμως για να μην κακοφανή της γυναίκας.

Καλεσμένοι πολλοί, χωριανοί, χωριανές, γέροι, νέοι και παιδιά, έκαμαν ένα γλέντι τρικούβεργο. Τηγανίτες σωρός σε βρενιγάδια μέσα και σε σκουτέλες, εκοκκινοβολούσαν κ' ετραβούσαν την όρεξι τόσο, που σε λιγάκι σχεδόν άδειασαν η σκουτέλες και τα τσανάκια. Το ρετσίνατο και αυτό έτρεχε ρέμμα και η πολλή φλυαρία και τα τραγουδάκια έδειχναν μετά κάμποση ώρα, πως οι χωρικοί, άντρες και γυναίκες ετίμησαν καλά το συμπόσιο της κερά Μαριώς. Ο 'γούμενος έτρωγε κ' έπινε εις την πρώτη γραμμή κ' επαρακινούσε να τρώγη και τον Άνθιμο οπού ήταν άτολμος και δειλός σ' αυτά τα πράγματα. – Τρώγε, παλαβέ, του έλεγε κάθε λίγο και τον έκανε να κοκκινίξη με το ύφος του, οπού κάθε στιγμή εγινότανε πιο αδιάντροπο. Είχε κορώση πιο το ζεύκι, όταν άξαφνα ο παππά Συνέσιος σηκώνεται, αρπάζει από το χέρι τον Άνθιμο, τον τραβά κατόπι του και παγαίνει και καθίζει δίπλα σε μια χωριανή, νέα χήρα, δροσερή και αφράτη· τον καλόγερο τον κάθισε δίπλα του· αυτός ήταν στενοχωρεμένος, μα δεν ήθελε να το δείξη. Ο 'γούμενος άρχισε την ομιλία με τη χήρα και στον ίδιο καιρό εκερνούσε και αυτήν και τον Άνθιμο, χωρίς να λησιμονά τον εαυτό του. Οι χωριανοί ετρωγόπιναν ανάμεσό τους κ' ετραγουδούσαν χωρίς να δίνουν προσοχή στο 'γούμενο με την παρέα του. Ο παππά Συνέσιος όσο περνούσε η ώρα εγινότανε πιο εύθυμος και μια φορά οπού ο Άνθιμος δεν τον άκουσε και δεν ήθελε να πη, ο 'γούμενος του λέγει – Πιε παλαβέ, πιε, ανόητο πράμμα· και στον ίδιο καιρό του δίνει μία τσιμπιά από πίσω οπού ο καλόγερος ετινάχτηκε από τον πόνο και πριν καλοέλθη στον εαυτό του, άλλη τσιμπιά ο γούμενος της χήρας, η οποία επετάχθη με γέλοια ενώ επροσπαθούσε να μην τους καταλάβη κανείς. Ο Καλόγερος τα έχασε – «Μεθυσμένος είνε,» εμουρμούρισε. Κ' εγυρευε ευκαιρία να τραβηχτή σιγά σιγά, χωρίς να τονε καταλάβουνε. Σε λιγάκι ο 'γούμενος άρχισε κουβέντα τρυφερή με την γειτόνισσά του και αρκετά δυνατά για ν' ακούση ο Άνθιμος· είχε πολύ ζεσταθή φαίνεται, είχε πάρη πολύ θάρρος και δεν τον έμελε. Αυτή τη φορά ο καλόγερος αγρίεψε. Είδε με τα μάτια του, ήκουσε με τ' αυτιά του, εψηλάφησε, σαν το Θωμά «έβαλε τον δάκτυλον εις τον τύπον των ήλων». Τίποτε άλλο δεν του εχρειαζότανε για να σχηματίση γνώμη· ο ψευτόπαππας του εφανερώθηκε τώρα γυμνός, με όλες της ασχημίες του. Στο μεθύσι του μέσα, του έδειξε τώρα ολοφάνερα, χωρίς στενοχώρια, όλες της ψυχής τούτης αηδέστατες κηλίδες. Κάτω η προσωπίδα τώρα· ολοφάνερος, ολόγυμνος ο παππά Συνέσιος.

Και ο καλόγερος, ο απλός, ο άδολος, ο απονήρεφτος εθύμωσε τώρα· εθύμωσε στα γερά, εκοκκίνησε, ο αθώς αυτός, για του χαμένου ανθρώπου, για του ανίερου παππά τη διαγωγή! Ετραβήχτηκε σιγά σιγά από την συντροφιά και μέσα στις νύχτας το σκοτάδι έγεινε άφαντος.

Το πρωί ο καλόγερος δεν ήτανε στο Μοναστήρι· επήρε το φτωχικό του δέμα κ' έφυγε· έφυγε γρήγορα, γρήγορα, να μην τον ιδούν, σαν να τον έδιωχταν! Δεν ήθελε ν' αντικρύση πλιο το μασκαρένιο πρόσωπο του υποκριτή. Έλειψε κάμποσο καιρό κ' εφανερώθηκε μόνο, όταν έδιωξαν τον παππά Συνέσιο, για να ξαναφύγη, σαν εγύρισε πάλι ο ψευτόπαππας, σταλμένος από τον Δεσπότη. Το παιχνίδι αυτό έγεινε δυο τρεις φορές· ήρχετο ο ένας, έφευγε ο άλλος. Έκαμε κάθε τρόπο ο 'γούμενος να τον ξαναφέρει στα νερά του, είχε όμως να κάμη

με χαρακτήρα διαμαντένιο, αλύγιστο και η πονηριές του σαν νερό, έσπαναν κ' εσκορπιόνταν ανίσχυρες απάνω στον ακλόνητο βράχο της αρετής του καλόγερου.

Και τώρα ο καλόγερος δε βρίσκεται στο Μοναστήρι και όλοι θυμούνται τον χαρακτήρα και τα λόγια του, χωρίς κανέναν να έχει το θάρρος να τον μιμηθεί. Όλοι θυμούνται την αρετή του καλόγερου, που δεν υπόφερε τη παραμικρή διπροσωπία.

Τώρα ετοιμάζεται νέο δράμα από τον παππά Συνέσιο! θέλει να χαλάσει καμωμένο αρρεβώνα και να παντρέψει την κουμπάρα του. Εβάλθηκε με τα όλα του και βοηθοί του είναι ο παππά Κρητικός και ο Γιάννης ο Σερέτης, δυο άξια υποκείμενα.

Και ο πατέρας όμως της αρρεβωνιασμένης κοπέλλας είναι άνθρωπος με χαρακτήρα, με δύναμη, με θέληση· έχει φίλο και τον Δήμαρχο και είναι άγνωστο τι θα γενή.

ΚΕΦ. Δ'

ΤΑ ΧΟΙΡΟΣΦΑΓΙΑ

Δύο μεγαλόσωμα, μελιτόχρωμα, ωμορφοκαμωμένα βώδια, ήταν ξεμμένα στο αλέτρι του γέρω Μήτρο. Βροχούλα ψιλή είχε πέσει τη νύχτα και ο γέρος αποφάσισε να οργώσει. Μικρόσωμος, κυρτωμένος λίγο, μα στιβαρός σα στομωμένο σίδηρο, με ανοιχτά τα δασύτριχα, πλατειά του στήθια, ακουμπούσε στο αλέτρι απάνω το ζερβό του το χέρι για να διευθύνει το υννί και με το δεξί κρατώντας τη βουκέντρα, εκεντούσε τα ζα τα πολυδύναμα, οπού υπομονετικά και υπάκοα, ετέντωναν τον σκληρόσαρκο, πλατύτατο λαϊμό τους κ' επροχωρούσαν με το βαρύ τους πάτημα. Το σίδηρο έσκιζε με κόπο το λεπτόγαιο χωράφι, που αντιστέκετο όσο μπορούσε, λες και δεν ήθελε ν' ανοίξει τα σπλάγγνα του στο κρύο, το σκληρό, το άπονο σίδηρο. Και ο γέρω Μήτρος ολοένα εκεντούσε, ομιλώντας πότε πότε με τα χτηνά του στη γλώσσα που τα συνείθισεν ν' ακούνε και το αυλάκι σιγά σιγά εμάκραινε και ο ήλιος ανέβαινε κ' εφλογοβολούσε κ' έψηνε το χώμα, ενώ μικροπούλια του κάμπου ποικιλόχρωμα, χαριτωμένα, καθισμένα στους θάμνους και στα χαμόκλαδα ή και στο νωποανασκαμένο χώμα, πίσω από το αλέτρι, εύθυμα, άφοβα, ωρμούσαν πότε πότε, σαν σαΐτες, ψηλά σ' ένα διάστημα, αφίνοντας και καμιά χαροπή φωνούλα, άρπαζαν σ' τον αέρα κανένα έντομο και κατέβαιναν πάλι στα χαμόκλαδά τους, ή και εκυνηγούσε το ένα τ' άλλο, χωρίς καθόλου να φοβούνται τα βώδια και το γέρω Μήτρο, συντρόφους τους συνειθισμένους.

Μια στιγμή εστάθηκε ο γέρω Μήτρος ν' ανασάνει, όπου βλέπει κάποιον να έρχεται. Ήταν ο Κεριάκος ο αραβωνιαστικός της κόρης του Κοντοπάνη και μικρανεψιός του γέρου Μήτρο.

– Ωρα καλή, μπάμπα, είπεν ο Κεριάκος, σαν ήρθε κοντά στο γέρο.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, [купив полную легальную версию](#) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.